

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Nowe stanowiska mrówek (Hymenoptera: Formicidae) na terenie Beskidu Wschodniego

Author: Natalia Kaszyca, Artur Taszakowski, Łukasz Depa

Citation style: Kaszyca Natalia, Taszakowski Artur, Depa Łukasz. (2017). Nowe stanowiska mrówek (Hymenoptera: Formicidae) na terenie Beskidu Wschodniego. „Acta Entomologica Silesiana” (Vol. 25 (2017), s. 1-3)

Uznanie autorstwa - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa.

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DONIESIENIA

Short notes

**Nowe stanowiska mrówek (Hymenoptera: Formicidae) na terenie
Beskidu Wschodniego**

New localities of ants (Hymenoptera: Formicidae) in the area of the Eastern Beskid Mountains

Beskid Wschodni jest jednym z najsłabiej poznanych myrmekologicznie rejonów Polski (CZECHOWSKI W., RADCHENKO A., CZECHOWSKA W., VEPSÄLÄINEN K. 2012. The ants of Poland with reference to the myrmecofauna of Europe. *Fauna Poloniae* 4, 496 pp; TASZAKOWSKI A., KASZYCA N., KUBUSIAK A., DEPA Ł. 2013. *Acta entomologica silesiana* 21: 53–56). Do tej pory w Beskidzie Wschodnim stwierdzono występowanie 42 gatunków mrówek, z czego pięć: *Temnothorax corticalis* (SCHENCK, 1852), *Leptothorax acervorum* (FABRICIUS, 1793), *Lasius brunneus* (LATREILLE, 1798), *Lasius platythorax* SEIFERT, 1991 i *Lasius sabularum* (BONDROIT, 1918) zostało wykazanych dopiero w 2013 roku (TASZAKOWSKI *et al.* 2013. *ibidem*), a trzy gatunki w 2015 roku: *Camponotus fallax* (NYLANDER, 1856) i *Manica rubida* (LATREILLE, 1802) (KASZYCA N., BARAN B. 2015. *Acta entomologica silesiana* 23: 223) oraz *Ponera coarctata* (LATREILLE, 1802) (SALATA S., MICHLEWICZ M., SZWAJKOWSKI P. 2015. *Wiadomości Entomologiczne* 34: 55–66). W ostatnim czasie na obszarze tym stwierdzono po raz kolejny obecność rzadkiego w Polsce gatunku *Lasius sabularum* (BONDROIT, 1918), dodatkowo w obecności myrmekofilnych chrząszczy z rodzaju *Claviger* PREYSSLER, 1790 (Coleoptera: Staphylinidae: Pselaphinae) (TASZAKOWSKI A., BARAN B., KASZYCA N., DEPA Ł., 2015. *Nature Journal* (Opole Scientific Society) 48: 114–119).

Niniejsza praca jest uzupełnieniem o nowe stanowiska i gatunki nowe dla regionu.

Badany obszar obejmował południowo-zachodnią część Beskidu Wschodniego (podział na regiony geograficzne za CZECHOWSKI *et al.* 2012. *ibidem*) leżącą w następujących mezoregionach fizycznogeograficznych (KONDRACKI J. 2013. Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 440 pp.): Pogórze Ciężkowickie, Obniżenie Gorlickie, Pogórze Jasielskie oraz przede wszystkim Beskid Niski. Owady zbierane były w następujących 19 miejscowościach: Bartne [EV29], Bednarka [EA20, EV29], Blechnarka [EV17], Dobrynia [EV39], Gorlice [EA10], Izby [EV07], Jaśliska [EV57], Kąty [EV39], Krempna [EV38], Libusza [EA10], Lipinki [EA20], Lisów [EA21], Murkowa [EV39], Nowy Żmigród [EV39], Ożenna [EV37], Rozdziele [EV19], Wójtowa [EV20], Wysowa-Zdrój [EV17] i Zdunya [EV28].

Materiał zbierano głównie metodą na upatrzonego. Część mrówek została zebrana jako materiał dodatkowy podczas badań nad innymi grupami owadów (przesiewanie ściółki, czerpakowanie, otrząsanie krzewów, ekranowe pułapki świetlne). Materiał zbierany był w latach 2013–2015, w okresach od maja do września każdego roku.

Zebrane okazy przechowywane są w kolekcji Katedry Zoologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Wykazano następujące gatunki mrówek:

1. *Camponotus fallax* (NYLANDER, 1856): Gorlice, Libusza.
2. *Camponotus herculeanus* (LINNAEUS, 1758): Bartne, Wysowa-Zdrój.
3. *Camponotus ligniperda* (LATREILLE, 1802): Bartne, Blechnarka, Izby, Wysowa-Zdrój.
4. *Dolichoderus quadripunctatus* (LINNAEUS, 1771): Dobrynia, Krempna, Libusza, Lipinki, Wysowa-Zdrój.
5. *Formica cinerea* MAYR, 1853: Bartne, Dobrynia, Kąty, Libusza, Lipinki, Ożenna, Wysowa-Zdrój, Zdynia.
6. *Formica cunicularia* LATREILLE, 1798: Bednarka, Dobrynia, Kąty, Libusza, Lipinki, Ożenna, Wysowa-Zdrój, Zdynia.
7. *Formica fusca* LINNAEUS, 1758: Bartne, Bednarka, Blechnarka, Kąty, Krempna, Libusza, Wysowa-Zdrój.
8. *Formica polyctena* FÖRSTER, 1850: Bartne, Krempna, Libusza, Lisów, Wysowa-Zdrój.
9. *Formica pratensis* RETZIUS, 1783: Dobrynia, Krempna, Wysowa-Zdrój.
10. *Formica rufa* LINNAEUS, 1761: Libusza, Lipinki, Wysowa-Zdrój.
11. *Formica rufibarbis* FABRICIUS, 1793: Bednarka, Dobrynia, Krempna, Libusza, Lipinki, Wysowa-Zdrój.
12. *Formica sanguinea* LATREILLE, 1798: Bartne, Wysowa-Zdrój.
13. *Formica truncorum* FABRICIUS, 1804: Libusza, Lipinki, Wysowa-Zdrój.
14. *Lasius brunneus* (LATREILLE, 1798): Krempna, Lipinki.
15. *Lasius flavus* (FABRICIUS, 1782): Dobrynia, Izby, Jaśliska, Krempna, Libusza, Lipinki, Wysowa-Zdrój.
16. *Lasius fuliginosus* (LATREILLE, 1798): Libusza, Lipinki, Rozdziele.
17. *Lasius niger* (LINNAEUS, 1758): Bartne, Dobrynia, Libusza, Lipinki, Ożenna, Wysowa-Zdrój.
18. *Lasius platythorax* SEIFERT, 1991: Krempna, Wysowa-Zdrój.
19. *Leptothorax acervorum* (FABRICIUS, 1793): Wysowa-Zdrój.
20. *Manica rubida* (LATREILLE, 1802): Krempna.
21. *Myrmica rubra* (LINNAEUS, 1758): Bartne, Dobrynia, Kąty, Libusza, Murkowa, Rozdziele, Wójtowa, Wysowa-Zdrój.
22. *Myrmica ruginodis* NYLANDER, 1846: Bartne, Blechnarka, Libusza, Wysowa-Zdrój.
23. *Myrmica rugulosa* NYLANDER, 1849: Izby, Libusza, Wysowa-Zdrój.
24. *Myrmica sabuleti* MEINERT, 1861: Blechnarka, Libusza, Wysowa-Zdrój.
25. *Myrmica scabrinodis* NYLANDER, 1846: Libusza, Wysowa-Zdrój.
26. *Myrmica schencki* VIERECK, 1903: Lipinki, Blechnarka, Wysowa-Zdrój.
27. *Temnothorax crassispinus* (KARAWAJEW, 1926): Blechnarka, Libusza.
28. *Temnothorax unifasciatus* (LATREILLE, 1798): Blechnarka, zbiorowiska zaroślowe (czyżnie), pod kamieniami.

Gatunek kserotermofilny, który preferuje głównie jasne, ciepłe lasy liściaste, niekiedy spotykany jest także w środowiskach otwartych. Zamieszkuje puste łądy roślin zielnych, szczeliny skalne, martwe gałęzie oraz pod kamieniami i kępkami roślin naskalnych. Tworzy kolonie do 200

osobników, najczęściej monoginiczne (CZECHOWSKI *et al.* 2012. *ibidem*). W Polsce występuje na terenie Wyżyny Lubelskiej, Gór Świętokrzyskich, Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, Górnym i Dolnym Śląsku oraz w Sudetach Zachodnich (CZECHOWSKI *et al.* 2013. *ibidem*). Gatunek po raz pierwszy stwierdzony w Beskidzie Wschodnim.

29. *Tetramorium caespitum* (LINNAEUS, 1758): Blechnarka, Lipinki.

30. *Tetramorium impurum* (FÖRSTER, 1850): Blechnarka, Izby.

31. *Stenamma debile* FÖRSTER, 1850: Blechnarka, buczyna karpacka.

Oligotop lasów liściastych z grubą warstwą ściółki. Tworzy kolonie głównie monoginiczne, liczące do 150 robotnic. Gniazda buduje w glebie, między korzeniami lub pod zagrzebanymi kamieniami (CZECHOWSKI *et al.* 2012. *ibidem*). W Polsce występuje w większości kraju, niewykazywany tylko z rejonów górzystych kraju (m.in. Bieszczadów, Tatr, Sudetów Zachodnich) (CZECHOWSKI *et al.* 2012. *ibidem*). Gatunek po raz pierwszy stwierdzony w Beskidzie Wschodnim.

W czasie prezentowanych badań zebrano 31 gatunków, z czego *Stenamma debile* i *Temnothorax unifasciatus* nie były dotychczas wykazywane z obszaru Beskidu Wschodniego. W chwili obecnej, myrmekofauna tego regionu liczy 44 gatunki, co stanowi prawie 45% krajowej myrmekofauny zamieszkującej naturalne siedliska. Kilku gatunków szeroko rozpowszechnionych i pospolitych na terenie naszego kraju nie wykazano jeszcze w Beskidzie Wschodnim, np. *Myrmica lobicornis* NYLANDER 1846 oraz *Leptothorax muscorum* (NYLANDER 1846) i należy spodziewać się ich wykazania w czasie dalszych badań.

Autorzy pragną złożyć podziękowania Panu Profesorowi Lechowi Borowcowi, który pomógł w oznaczeniu trudniejszych gatunków.

NATALIA KASZYCA, Studenckie Koło Naukowe Zoologów „Faunatycy”, Katedra Zoologii,
Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Śląski
nkaszyc@us.edu.pl

ARTUR TASZAKOWSKI, Katedra Zoologii, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska,
Uniwersytet Śląski
artur.taszakowski@us.edu.pl

ŁUKASZ DEPA, Katedra Zoologii, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Śląski
lukasz.depa@us.edu.pl